

ಕಿನ್ನರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನವರ ಒಂದು ವಚನ ವಿವೇಚನೆ

-

ಡಾ. ಚಿದಾನಂದ ಚಿಕ್ಕಮಠ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು.
ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ

ಶರಣಬಸವ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರಗಿ-೨
ಮೊ:೯೦೧೯೫೯೧೧೧೮

ಮಿಂಚಂಚೆ : chidugc1118@gmail.com

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ :

ಕಿನ್ನರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ಒಬ್ಬ ಅನುಪಮ ಶರಣ ಹಾಗೂ ಅನುಭಾವಿ ವಚನಕಾರ. ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ, ಕಿನ್ನರಯ್ಯ, ಕಿನ್ನರವಿಭು, ಕಿನ್ನರೇಶ್ವರ, ಕಿನ್ನರ, ಕಿನ್ನರ ತಂದೆ, ಕಿನ್ನರ ಬೊಮ್ಮಿದೇವ, ಕಿನ್ನರಾಖ್ಯ, ಕಿನ್ನರ ಬೊಮ್ಮಣ್ಣ ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಹೆಸರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ ಕವಿ ವಚನಕಾರರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಈತ ಪ್ರಮುಖ ವಚನಕಾರರ-ಶಿವಶರಣರ ಒಡನಾಡಿ ಹಾಗೂ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆತ್ಮೀಯ ಮಿತ್ರ. ಪ್ರಭುದೇವ, ಶಿವಯೋಗಿ ಸಿದ್ಧರಾಮ, ಬಸವಣ್ಣ, ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ, ಕಲಕೇತ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ, ಮರುಳಶಂಕರದೇವ, ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಿದೇವರಂತಹ ಶಿವಶರಣರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕೆಲವು ಚಾರಿತ್ರಿಕವೆನ್ನಬಹುದಾದ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದಾತ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದಾತ ಈ ಕಿನ್ನರಿಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ.

ಈ ಮೇಲೆ ಹೆಸರಿಸಿದ ಶರಣರಂತೆ ಕಿನ್ನರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನೂ ಸಹ ವಚನಗಳ ರಚನೆಗೈದಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ, ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಲಭ್ಯವಾದದ್ದು ಕೇವಲ ೧೮ ವಚನಗಳು ಮಾತ್ರ. ಕಿನ್ನರಯ್ಯ ಮಹಾಲಿಂಗ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ^೧ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಲಿಂಗ, ಕಲ್ಯಾಣದ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ, ಮಹಾಲಿಂಗ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ದೇವ^೨ ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಅಂಕಿತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಈ ವಚನಗಳು ರಚಿತವಾದುದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಲಗೆಯಾರ್ಯನ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ಅಂಕಿತದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೊಸ ವಚನವೊಂದು (ವಿಷಯಂಗಳು ವಿಷಮವಾದವಲ್ಲಾ....) ದಾಖಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.^೩ ವಚನಗಳು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಿರಿದಾದರೂ ಅನುಭಾವದಲ್ಲಿ ಹಿರಿದಾಗಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೆಲವು ವಚನಗಳು

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ಶರಣರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯೆಂಬಂತಿವೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ವಚನಗಳು ನೀತಿಯನ್ನೂ, ಅನುಭಾವವನ್ನೂ ಬೋಧಿಸುವಂತಹವುಗಳಾಗಿವೆ.

ಕಿನ್ನರಯ್ಯನ ವಚನ ವಿವೇಚನೆ:

“ಕಲ್ಲೊಳಗಣ ಬೆಲ್ಲವ ಮೆದ್ದವರಿನ್ನಾರೊ?”

ಕಲ್ಲನೆ ಹಿಡಿದು ಬಿಡದೆ ಹಾರುವಿರಿ

ಕಲ್ಲು ಹಲ್ಲನೆ ಕಳೆಯಿತ್ತು, ಬಲ್ಲವರಿದ ಹೇಳಿ,

ಕಲ್ಯಾಣದ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆಯಯ್ಯಾ”

ಪ್ರಸ್ತುತ ಮೇಲಿನ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನ ವಚನವು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಅನುಭಾವವನ್ನೂ ಅದರ ಮಹತ್ವವನ್ನೂ ಬೋಧಿಸುವಂತಹದ್ದು. ಅಂದರೆ, ಲಿಂಗತ್ರಯ ಸಂಬಂಧಿಯಾದುದು ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವಂತಹದ್ದು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಅವಶ್ಯಕತೆ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ-ಭಾವಲಿಂಗಗಳ ಸಾಧನೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ವಚನ ಇದಾಗಿದೆ. ಕಲ್ಲೊಳಗಣ ಬೆಲ್ಲವ ಮೆದ್ದವರಿನ್ನಾರೊ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಕಾತುರತೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ವಚನದ ಮೊದಲ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಬೆಲ್ಲ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಸುಖ ಅಥವಾ ಲಿಂಗ ಕಳೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಅರ್ಥಾತ್, ಕಲ್ಲು ಎಂಬುದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಕುರುಹಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾಗಿಯೂ, ಬೆಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಲಿಂಗ ಕಳೆ, ಲಿಂಗ ಸುಖವಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ.

ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ನಾಸ್ತಿಕತನದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಒಂದು ಕಲ್ಲು, ಬರಿಯ ಕಲ್ಲಲ್ಲ ಶಿಲ್ಪಿಯೋರ್ವನ ಕೈಚಳಕದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಕಿರಿದಾದ ಮೂರ್ತಿ. ಶಿವ-ಶಕ್ತಿಯರ ತಾದಾತ್ಮ್ಯ ಭಾವದ ಲಿಂಗಾಚಾರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವದ ಸ್ವರೂಪದ ಕಪ್ಪು ಕಂತಿಯನ್ನು ಹೊದಿಸಿ ಕಂಗಳ ಮೂಲಕ ಮನೋನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಉಪಾಸ್ಯ ವಸ್ತು. ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ಅದು ಸ್ವತಃ ದೇವರಲ್ಲ, ದೇವರನ್ನು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಡುವ ಸಾಧನ ಸಂಪತ್ತು.

ಲಿಂಗಾಯತರ ಪೂಜೆಯ ಕುರುಹಾದ ಈ ಕಲ್ಲು (ಇಷ್ಟಲಿಂಗ) ಕೇವಲ ಕಲ್ಲಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಯಾರು ಅದರ ಒಳಗಿರುವ ಬೆಲ್ಲದ ಸವಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಾತ್ ಕಳೆಯನ್ನು, ಆನಂದವನ್ನು ಮೆದ್ದಿರಿ, ಅನುಭವಿಸಿದಿರಿ ಎಂದು ಕಿನ್ನರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನವರು ಕೇವಲ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುತ್ತ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ-ಭಾವಲಿಂಗಗಳ ಸಾಧನೆಯೆಡೆಗೆ ಸಾಗದವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿರುವಂತಿದೆ. ಲಿಂಗವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ

ಎಂಬುದನ್ನು ಅನೇಕ ಜನ ಶಿವಶರಣರು ನಿರ್ದರ್ಶನಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತ “ಪಾತಾಳದಿಂದತ್ತತ್ತ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀಚರಣ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಿಂದತ್ತತ್ತ ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಮುಕುಟ, ಅಗಮ್ಯ, ಅಗೋಚರ, ಅಪ್ರಮಾಣ ಲಿಂಗವೇ” ಎಂದು ಉದ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಅದಮ್ಯ ಚೇತನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೀರೆರೆದು ಕೇವಲ ಪತ್ರಿ-ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಧೂಪ, ದೀಪ, ನೈವೇದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರೂ ಅದರಿಂದ ದೊರಕಬಹುದಾದ ಆನಂದ ನಮಗೆ ದೊರಕಲಾರದು ಎಂಬುದು ಮೇಲಿನ ಕಿನ್ನರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನವರ ವಚನದ ಒಟ್ಟು ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

ಅನುಭಾವಿ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುಗಳೂ ಸಹ ಹಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಇದೇ ಸಂದೇಶವನ್ನು. ಅವರ ವಚನವೊಂದು ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆ, ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಅದೆಷ್ಟು ಅಮುಖ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ;

‘ಅಗ್ಗವಣಿಯ ತಂದು ಮಜ್ಜನವ ಮರೆದವನ,
ಪುಷ್ಪವ ತಂದು ಪೂಜೆಯ ಮರೆದವನ,
ಓಗರವ ತಂದು ಅರ್ಪಿತವ ಮರೆದವನ,
ಲಿಂಗವ ಕಂಡು ತನ್ನ ಮರೆದವನ
ಮಹಾಘನ ಬಳಕೊಂಡಿತ್ತು ಗೊಹೇಶ್ವರಾ’^೪

ಪ್ರಸ್ತುತ ಮೇಲಿನ ವಚನವೂ ಸಹ ಪತ್ರಿ, ಪುಷ್ಪ, ಅಗ್ಗವಣಿ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ನೈವೇದ್ಯಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಲಿಂಗದ ಮೇಲಿನ ಏಕಾಗ್ರತೆ, ಭಾವಪರವಶತೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಎಂಬುದನ್ನೇ ಸಾರುತ್ತಿದೆ. ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಬೇಕು ಇಲ್ಲವೆಂತಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಬರೀ ಉಪಚಾರದ ಪೂಜೆಗಿಂತ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪೂಜೆಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಅದುವೇ ಗೊಹೇಶ್ವರನೆಂಬ ಲಿಂಗವನ್ನು ಕಾಣಲು ಇರುವ ಏಕೈಕ ಮಾರ್ಗ ಎಂಬ ಭಾವ ಪ್ರಸ್ತುತ ವಚನದಲ್ಲಿದೆ. ಲಿಂಗವನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ ಆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಗಳೆಡೆಗೆ ಮನ ಹರಿಯದೆ, ತಾನಾರೆಂಬುದನ್ನೂ ಮರೆತು ಅದರಲ್ಲಿ (ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ) ದೃಷ್ಟಿ ನಟ್ಟು ಭಾವಪರವಶನಾಗಬೇಕು. ಆಗ ದೇವರ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುದೇವರ ಅನುಭಾವದ ನುಡಿ ಮತ್ತು.

ಅಣ್ಣ ಬಸವಣ್ಣನವರೂ ಸಹ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಆಶಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ವಚನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

‘ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿ ಫಲವೇನಯ್ಯಾ,
ಸಮರತಿ ಸಮಕಳೆ ಇಲ್ಲದನ್ನಕ್ಕರ?
ಲಿಂಗವ ಪೂಜಿಸಿ ಫಲವೇನಯ್ಯಾ,
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವರ ಪೂಜಿಸಿ
ನದಿಯೊಳಗೆ ನದಿ ಬೆರೆದಂತೆ ಆಗದನ್ನಕ್ಕರ?’^೫

ಲಿಂಗವನ್ನು ಕೇವಲ ಮೇಲೆ-ಮೇಲೆ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಯಾವ ಫಲವೂ ದೊರೆಯಲಾರದು, ಜೀವ-ದೇವರ ಸಮ್ಮಿಲನವಾಗಬೇಕು. ಯಾವ ರೀತಿ ಜಲದೊಳಗೆ ಜಲನ ಬೆರೆಸಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೋ ಹಾಗೇ ಎರಡೂ (ಜೀವ-ದೇವ) ಸೇರಿ ಒಂದಾಗಬೇಕು ಅಂದಾಗಲೇ ಪೂಜೆ ಪೂಜೆಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಫಲ ದೊರಕಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.

ಹಾಗಾದರೆ, ಲಿಂಗ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಬೇಕಾದರೆ ಮಾಡಬೇಕಾದದ್ದೇನು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಜೀವರ್ಗಿಯ ಶ್ರೀ ಷಣ್ಮುಖ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ವಚನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ;

‘ಎನ್ನ ಕರಕಮಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗವ ತುಂಬಿ,
ಆ ಲಿಂಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಗಳ ತುಂಬಿ,
ಆ ಕಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನವ ತುಂಬಿ,
ಆ ಮನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾವವ ತುಂಬಿ,
ಪರವಶನಾಗಿದೇನಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮೊಳಗೆ ಅಖಂಡೇಶ್ವರಾ!’^೬

ಅಂಗೈಯ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನಿರಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆಯೇ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅತ್ತಲಿತ್ತ ಹರಿಯಗೊಡದೆ ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಭಾವ ಪರವಶನಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅಖಂಡೇಶ್ವರನೆಂಬ ಲಿಂಗದೊಳಗೆ ನಾವು ಒಳಗೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದರ್ಥ. ಅಂದರೆ, ದೇವರ ಅನುಭವ ಆಗ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಶ್ರೀ ಷಣ್ಮುಖ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು. ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ರೂಪದ ಆ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಆನಂದ, ಸುಖ, ಕಳೆ ಎಂಬ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಮೆಲ್ಲಬಹುದು ಎಂದರ್ಥ.

ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಒಂದು ಕಲ್ಲು ಹೌದು. ಆದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲದ ಸವಿಯು ಅಡಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಆ ಬೆಲ್ಲದ ನೆಲೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದೊರೆಯಲಾರದಂತಹುದು. ಅದು ಕೇವಲ ಸಾಧಕನ ಕೈವಶ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನವರು ಕಲ್ಲೊಳಗಣ ಬೆಲ್ಲವ ಮೆದ್ದವರಿನ್ನಾರೋ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿರುವಂತಿದೆ. ಅದೆಷ್ಟು ಜನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಧರಿಸಿದವರು ಅದನ್ನು ಮೀರಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ-ಭಾವಲಿಂಗಗಳ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದ್ದಿರಿ? ಎಂಬ ಸವಾಲು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಆ ಮಾರ್ಗದಡೆಗೆ ಸಾಗಲು ಹಂಬಲಿಸದಿರುವವರನ್ನು ಕುರಿತು ಬೇಸರವೂ, ಮರುಕವೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವಂತಿದೆ.

ಮುಂದುವರಿದು, 'ಕಲ್ಲನೆ ಹಿಡಿದು ಬಿಡದೆ ಹಾರುವಿರಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಕೇವಲ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ರೂಪದ ಕಲ್ಲನ್ನು ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುವಿರಿ ಹಾಗೂ ಕೇವಲ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ-ಭಾವಲಿಂಗಗಳಿಂದ ದೊರಕಬಹುದಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಯಾವ ಸಾಧನೆ-ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಹೊಂದಬಯಸುವಿರಿ, ಅನುಭವಿಸಬಯಸುವಿರಿ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದೇ? ಎಂದು ನುಡಿದಿರುವಂತಿದೆ. ಅಂದರೆ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಉನ್ನತಿ ಹೊಂದಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ-ಭಾವಲಿಂಗಗಳ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಆ ಸುಖ, ಆನಂದ ದೊರಕಬಹುದು ಎಂದರ್ಥ. ಇಲ್ಲಿ 'ಕಲ್ಲನೆ ಹಿಡಿದು ಬಿಡದೆ ಹಾರುವಿರಿ' ಎಂಬ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 'ಬಿಡದೆ ಹಾರುವಿರಿ' ಎಂಬುದು ಕಲ್ಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಂದರೆ, ಕೇವಲ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿರದೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ-ಭಾವಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಆ ಲಿಂಗವು ಬರಿಯ ಲಿಂಗವಾಗದೆ ಚೇತನಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪೂಜಕನನ್ನು, ಸಾಧಕನನ್ನು ಉನ್ನತಿಯತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಧ್ವನಿಸುವಂತಿದೆ.

ವಚನದ ಮುಂದುವರಿದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 'ಕಲ್ಲು ಹಲ್ಲನೆ ಕಳೆಯಿತ್ತು' ಎಂದು ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರರ್ಥ ಕಲ್ಲಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕಲ್ಲಾಗಿಯೇ (ಕೇವಲ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ) ಮನದಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಅದು ಯಾವುದೇ ಸುಖವನ್ನು ನೀಡಲಾರದು ಮತ್ತು ನೋವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಶಿವಶರಣರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಮೂರ್ತಿ (ದೈವ) ಪೂಜನೆಯು ಯಾವರೀತಿ ಭವದ ಬಾಧೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದೋ, ನೋವುಂಟು ಮಾಡುವುದೋ, ಅದೇ ರೀತಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ-ಭಾವಲಿಂಗಗಳ ಸಾಧನೆ ಮಾಡದೆ, ಅದರ ಸವಿ (ಬೆಲ್ಲ)ಯನ್ನು ಸವಿಯದೆ ಕೇವಲ ನಾಮಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೂ ಸಹ ಲಿಂಗರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಲು ಅಥವಾ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನ್ಯದೈವ (ಮೂರ್ತಿ)ದ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಒದಗಬಹುದಾದ ಪಾಪಗಳು ಈ ಕೇವಲ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಪೂಜಕನಿಗೆ ತಗಲುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನೇ ಕಿನ್ನರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನವರು 'ಕಲ್ಲು ಹಲ್ಲನೆ ಕಳೆಯಿತ್ತು' ಎಂದು ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಾ ಅನುಭಾವಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಘನಮಠ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ 'ಸ್ವರವನಚನ'ವೊಂದರಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟ, ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಭಾವ ಲಿಂಗಗಳ ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ;

“ಹೆಡ್ಡನಾರೊ ಜಗದೊಳು ಹೆಡ್ಡನಾರೊ|

ಗುಡ್ಡದಳಿಯನ ಭಕ್ತನೆನಿಸಿ ವಡ್ಡಿಗಲ್ಲಿಗೆರಗುವವನೆ ಹೆಡ್ಡ||ಪ||

ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣ ಭಾವವೇಕೊ ನೈಷ್ಠಿಯಿಂದರಿಯದೆ ಭಿನ್ನ|

ದಿಟ್ಟಿಚಿಸುತ್ತೀ ಜಗದೊಳಗೆ ತಾಂ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರಕೊಂಬುವನೆ ಹೆಡ್ಡ”||೨

ಘನಮಠ ಶಿವಯೋಗಿಗಳೂ ಸಹ ಶಿವಭಕ್ತನೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಕಂಡ ಕಂಡ ಕಲ್ಲು (ಸ್ಥಾವರ)ಗಳಿಗೆ ಎರಗುತ್ತ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುವವನನ್ನು ಹೆಡ್ಡ ಎಂದು ವಿಡಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು, ಇಷ್ಟ, ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಭಾವ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಏಕನಿಷ್ಠೆ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಭಾವಿಸಿದಾತ ಹೆಡ್ಡ (ಮೂರ್ಖ) ಎಂದು ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರವೂ 'ಲಿಂಗ ಸುಖ'ವು ದೃಢಭಕ್ತಿ, ನಿಷ್ಠೆ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿದ್ದಾಗಲೇ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಹದ್ದು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಕಿನ್ನರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ತಮ್ಮ ವಚನದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ ಈ ರಹಸ್ಯ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ 'ಬಲ್ಲವರಿದ ಹೇಳಿ' ಎಂದು ಲಿಂಗಪೂಜಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿರುವಂತಿದೆ. ಲಿಂಗ ಸುಖದ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದವರು ವಿರಳಾತಿವಿರಳರು ಎಂಬುದು ಆ ನುಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಂತರಾರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಗೆ, ತನ್ನ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವಾದ 'ಕಲ್ಯಾಣದ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ ದೇವ'ನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ಈ ಎಲ್ಲ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು 'ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆಯಯ್ಯಾ' ಎಂದು ಬಹು ವಿನಮ್ರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರೇಮಭರಿತ ಭಕ್ತಿ ಭಾವವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿರುವ ಆತ್ಮನ ಕುರುಹು, ಅರಿವಿನ ಕುರುಹು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ. ಅದನ್ನು ನಾವು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಅರ್ಥಾತ್, ಅಂತರಂಗದ ಸಾಧನೆ ಮಾಡದೆ ಕೇವಲ ಮೇಲೆ-ಮೇಲೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲುಗಳ ನಡುವೆ ಯಾವುದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೆನಿಸದು. ಅದೊಂದು ಮತದ, ಧರ್ಮದ ಕುರುಹಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ-ಭಾವಲಿಂಗಗಳೆಡೆಗೆ ಸಾಗಬೇಕು. ಅಂದರೆ 'ಸಾಕಾರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿರಾಕಾರದೆಡೆಗೆ ಸಾಗಬೇಕು' ಎಂಬುದೇ ಕಿನ್ನರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನವರ ಪ್ರಸ್ತುತ ವಚನದ ಒಟ್ಟು ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು :

^೧ ಲೇ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪು. ೨೦೩

^೨ ಅದೇ ಪುಟ: ೯೯.

^೩ ಸಂ. ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ ಮತ್ತು ಪ್ರೊ. ಜಿ.ಎಸ್. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ, ಹಲಗೆಯಾರ್ಯನ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ, ವಚನ: ೧೦೧೬, ಪು.

೪೪೪

^೪ ಸಂ. ಸಂ.ಶಿ. ಭೂಸನೂರಮಠ, ವಚನಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ, ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಪುಟ: lxi

^೫ ಸಂ. ಡಾ. ಆರ್.ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ, ಗುಮ್ಮಳಾಪುರದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ದೇವರ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ, ವಚನ: ೨೬೩, ಪು. ೧೧೪

^೬ ಸಂ. ಸಂ.ಶಿ. ಭೂಸನೂರಮಠ, ವಚನಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ, ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಪು. lx

^೭ ಸಂ. ಡಾ. ಕೆ. ಶಶಿಕಾಂತ, ಶ್ರೀ ಘನಮಠ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ಸ್ಮರವಚನಗಳು, ವಚನ: ೬೬ ಪು. ೧೧೧ ಮತ್ತು ೧೧೩